

CICELL NÉNI MESÉI

Mondák, hiedelemtörténetek, boszorkányhistóriák és anekdoták a Jászságból

Jászsági Füzetek 57. – Jász Múzeumért Alapítvány

Régóta kevés időnk van beszélgetni egymással, pedig valamikor ez az egyik legszebb léleküdítő elfoglaltsága volt eleinknek. Amikor a napi taposómalom végeztével, vagy a hosszú téli estén kedvük támadt rá, hosszú órákon át áradt a mese, sokszor szép, sokszor hátborzongató folyama. Ma hajlamosak vagyunk megmosolyogni ezeket a boszorkányokról, táltosokról, garabonciásokról, vagy a múlt kódéba vesző hátborzongató, máskor humoros históriákról szóló történeteket, de ennél nagyobb megbecsülést érdemelnek. A személyes beszélgetések melegsége mellett értékes tudást őriznek ezek az egyre szépülő, formálódó históriák. Modernnek mondott világunk például kizárólag a fantázia szüleményének tartja a mesékben, anekdotákban fel-felbukkanó rendkívüli képességekkel bíró embereket, holott nem intézhetjük el kézlegyintéssel őket. Gyerekkoromban

A kötet borítója

magam is ismertem olyan népi állatgyógyítót, aki a tanyákat járva gyakran került szembe a jókora kunsági komondorokkal, akik más embert pillanatok alatt lekaptak volna a lábáról. Ő csak megállt, a szemük közé nézett, és azok máris meghunyászkodva tértek ki az útból. Egyszóval nem mind mese, ami annak látszik, még ha a viharcsináló garabonciást és társait biztosan a valóságosnál nagyobbra növelte a történetüket csi-szolgotató fantázia. De így volt ez jól, mert a hétköznapok gyakran túl szürkék ahhoz, hogy ne essen jól kicsit színesebbre formálni őket. De az sem mosolyogni való dolog, hogy ha például a képzeletet évszázadok óta izgató Csörsz árka köré is színes hátteret költött a képzelet. Ha csupán egy, a római mérnökök révén a jászok rokonai, a szarmaták által emelt védműnek látnánk, mennyivel szegényebbek lennénk Csörsz király históriája nélkül. Ezeknek a régi szép meséknek csak egy baja van. Ha időben nem mentik meg őket, mesélőikkel együtt szép lassan elfogynak a világból. Szerencsére

a néprajztudomány még jókor megtalálta és összegyűjtötte őket, így maradtak meg többek között a jászberényi Jász Múzeum adattárában és hangtárában is az utókor számára. Mindez önmagában még kevés volna az üdvösséghez, mivel így jórészt csak a szakemberek figyelmére tarthatnának igényt ezek a szép históriák. Ezért döntött úgy a Jász Múzeumért Alapítvány, hogy dr. Bathó Edit gondozásában, Botkáné Sárközi Ildikó közreműködésével és Farkas

Edit népmesei ihletésű rajzaival közkinccsé tesz közülük egy válogatást. A *Cicell néni meséi – Mondák, hiedelemtörténetek, boszorkányhistóriák és anekdoták a Jászságból* című, most napvilágot látott kötet egy képzeletbeli mesemondó szavaival foglalja keretbe ezeket a régi történeteket. A jász ősök életét felidéző históriák sora a Csörsz árkával kezdődő helyi mondákkal, legendákkal indul, de találkozhatunk

a jászberényi Szentkút forrás legendájától a Barátok taván át számos jász település születéstörténetéig, hol versben, hol prózában megfogalmazott érdekes históriákkal. Természetesen nem maradhat ki közülük a jászok kincsének, a Lehel kürtjének egyik mondája sem. Mielőtt olvasás közben eljutnánk a valóban megtörtént esetekig, a gyakran máig emlegetett emberekről szóló anekdotákig, tehetünk egy kirándulást a más vidékekről is ismert táltosok, boszorkányok, egyéb lélekborzongató lények világába, hogy végül az igavonónak eladott Szent Mihály lovától a kényesebbik felén darázs csípte asszony komikus esetéhez hasonló kópéságok oldják fel a helyenként komorabb hangulatot.

A most napvilágot látott, több mint százkilencven oldalas szép kivitelű kötet, bár elsősorban felnőtteknek készült, akár még az ifúság kezében forogva is érdekes és hasznos összekötő fonal lehet a Jászság múltja és a jelenkori érdeklődők világa között.

Szathmáry István újságíró

Lapunk szerzői

- Dr. Babós Lajos helytörténeti kutató,
Budapest
- Bánkiné dr. Molnár Erzsébet történész,
a Kiskun Múzeum nyugalmazott igazgatója, Kiskunfélegyháza
- Dr. Bathó Edit néprajzkutató, Jászberény
- Bognár Mária újságíró, Budapest
- Csörgő Terézia, a Lehel Vezér Gimnázium ny. tanára, Jászberény
- Fodorné Hámosi Ágnes ny. könyvtáros,
Tiszafüred
- Kovács János helytörténeti kutató,
Mesterszállás
- Mettykó Béla helytörténeti kutató,
Jászberény
- Mozsár Lászlóné polgármester, Jászárgó
- Dr. Örsi Julianna ny. múzeumi igazgató,
társadalomkutató, Túrkeve
- Rideg István ny. középiskolai tanár,
Karcag
- Sárközi Ágnes helytörténeti kutató,
Jászberény
- Szathmáry István újságíró, Szolnok
- Székel Gábor magánygyűjtő,
helytörténeti kutató, Kunszentmiklós

LAPZÁRTA

Rendszeres és alkalmi szerzőink figyelmébe ajánljuk, hogy a következő lapszámunk 2020. október végén jelenik meg. A kéziratokat és a fotókat elsősorban e-mailen legkésőbb 2020. szeptember 30-ig kérjük eljuttatni a szerkesztőségbe.

Lapunk az Nemzeti Kulturális Alap Ismeretterjesztés és Környezetkultúra Kollégiuma, a Jászsági Önkormányzatok Szövetsége és a Nagykun Hagyományörző Társulás támogatásával jelenik meg.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

REDEMPTIO

A jász és kun települések honismereti lapja

Megjelenik kéthavonta

Kiadja a Jász Múzeumért Alapítvány
Felölös szerkesztő: Hortiné dr. Bathó Edit

A szerkesztőbizottság tagjai:

Bugyi Gábor, Papné Varga Bernadett,
Kókai Magdolna

Előkészítési munkák:

Bugyi Gábor, Papné Varga Bernadett

A kiadó és a szerkesztőség címe:

5100 Jászberény, Táncsics M. u. 5.

Tel./fax: 57/502-610

E-mail: jaszmuzeum@gmail.com

www.jaszmuzeum.hu

ISSN 1218-9553

Nyomdai kivitelezés: ARTANDER Kft.

Tel.: 57/500-960 • www.artander.hu